

Kako se pripremiti za protest?

Prilikom Julskih protesta 2020. svedočili smo brutalnosti i [nasilju policije](#) nad okupljenim nezadovoljnim narodom – bacanje ogromne količine suzavca, nekad toliko nisko da pogada demonstrante i uzrokuje povrede i opekotine, pendrečenje slučajnih prolaznika, mobilizaciju Specijalnih antiterorističkih jedinica... Iako je pravo na protest zagarantovano, u praksi policija toleriše proteste samo kada dominantne političke i ekonomske strukture nisu ugrožene – u svakom drugom slučaju na ulicama možemo očekivati nasilje policije i batinaša u civilu.

Upotreba brutalne sile državnog represivnog aparata je ono sa čime možemo biti suočeni svaki put kada u većem broju izađemo na ulice i zbog toga treba da budemo informisani i pripremljeni, kako bismo smanjili eventualnu štetu.

Planirajte unapred

Znajte šta možete da očekujete i kako možete dobiti pomoć. Ako možete [na proteste idite sa grupom](#) prijatelja i dogovorite se njima za mesto nalaženja ukoliko se izgubite. Budite smireni i fokusirani; ukoliko dođe do eskalacije, reagujte na opasnost što pre! Obratite pažnju na znake fizičkih i mentalnih problema u sebi i drugima. Ukoliko primetite da neko paniči pokušajte da smirite situaciju.

Šta treba (i ne treba) da nosite na protest:

- **Ranac**, mali i izdržljiv i **pederušu** sa ličnim dokumentima i novcem ukoliko izgubite ranac. Ruke treba da ostanu slobodne, najbolje je izbegavati glomazne stvari.

- **Vodu**, za piće i za moguće ispiranje rana ili očiju. Najpraktičnija je voda sa čepom na izvlačenje.
- **Maska za lice ili šal**, koje osim što služe kao zaštita kod pandemije korona virusa, štite i naš identitet od kamera i policije. Preporučujemo da ponesete bar jednu rezervnu masku.
- **Kapu i/ili naočare**, osim što štite od hladnoće i sunca, štite i identitet od nadzora i čuvaju privatnost. Najčešće se na proteste nose vunene kape ili kačketi, kao i naočare za sunce ili naočare za plivanje koje štite oči od suzavca. **Nikako nemojte nositi kontaktna sočiva**. Suzavac ili druge bačene hemikalije mogu ostati zarobljene ispod i jako iritirati oko.
- **Energetsku hranu**, kao što su proteinske pločice, suvo voće, bonžita i slično, pošto se protest može odužiti.
- **Crna odeća bez obeležja**, jer kada se ljudi masovno ovako obuku to značajno otežava policiji da identifikuje različite učesnike protesta – dakle crno od glave do pete, pokrivanje kose ukoliko je u upadljive boje. Ukoliko je moguće, ponesite kompletnu presvlaku i spakujte je u plastičnu kesu koju ćete spakovati u ranac, za slučaj da dođe do kontaminacije odeće na vama suzavcem ili drugim hemikalijama, ili ako policija puca na demonstrante mećima sa bojom ili na drugi način poliva učesnike protesta bojom radi lakše kasnije identifikacije.
- **Udobna obuća** je neophodna. Obujte razgaženu zatvorenu obuću koja je dobra za dugo hodanje.
- **Ličnu kartu**, jer ukoliko vas zaustavi policija a nemate ličnu kartu kod sebe, imaju pravo da vas privedu „radi utvrđivanja identiteta“, što može da bude uvod u duže zadržavanje u policiji.
- **Telefon** – ukoliko želite da zaštitite svoju privatnost i sprečite nadzor i praćenje najbolja stvar koju možete da uradite je da **ostavite telefon kod kuće**. Za komunikaciju možete koristiti neki stari telefon sa neregistrovanom pripejd karticom. Ukoliko ipak želite da ponesete svoj

telefon **nemojte koristiti standardne pozive i poruke** za komunikaciju koja se tiče samog protesta. [Najbolja aplikacija](#) za sigurnu komunikaciju sa end-to-end enkripcijom i mogućnošću da se poruke odmah brišu je [Signal](#). Takođe, obavezno onemogućite biometrijsko otključavanje telefona, bilo putem FaceID ili otiska prsta i umesto toga telefon zaštitite šifrom, da ne biste došli u situaciju da vam policija na silu otključava telefon vašim otiskom prsta ili skenom lica. Ukoliko nosite i stari i primarni telefon, držite primarni ugašen sa izvađenom karticom dok ne budete imali potrebu da ga koristite – ovo će otežati identifikaciju, nadzor i praćenje vašeg kretanja.

- **Keš**, jer za razliku od kreditnih kartica ne ostavlja digitalni trag koji može biti praćen i korišćen u svrhe identifikacije.

Još neke stvari koje treba da imate sa sobom: Baterijska lampa, brufen, gumice za kosu, papir i olovka, zavoj i druga oprema za prvu pomoć, čepovi za uši, dodatne maske, ako pijete lekove – prepisana terapija za par dana unapred, ulošci (izbegavajte tampone jer u slučaju da vas privedu možda ne budete mogle do WC-a), itd.

Idite u grupi

Ukoliko je ikako moguće – nemojte sami ići na protest! Važno je da idete sa bar još jednom osobom radi podrške, snaga je u broju! Najbolje bi bilo da na protest idete sa grupom prijatelja. Odredite uloge unutar grupe pre polaska, kako bi bili spremni na sve. Neko može biti vozač, drugi ima set za prvu pomoć, treći može obraćati pažnju na eventualne eskalacije. Ostanite sa svojom grupom, nađite se pre protesta, ostanite zajedno sve vreme i zajedno napustite protest.

Napravite plan

Bitno je znati unapred šta raditi ukoliko situacija eskalira. Izaberite mesto gde ćete se naći ukoliko ostanete duže razdvojeni. Nije loše imati više mesta ukoliko neko bude nedostupno ili nepristupačno. Trebalo bi imati nekoliko ruta isplaniranih za povlačenje u slučaju eskalacije.

Zapišite brojeve kontakata za hitne slučajeve, i to bi najbolje bilo da markerom na podlaktici imate zapisan broj advokata ili nekoga od prijatelja ko nije na protestu.

Dok ste na protestu:

Pratite okruženje

Možete odrediti osobu u grupi kojoj će ovo biti zadatak, ali bez obzira na to sa kim ste, uvek imajte svest o tome šta se događa oko vas. Da li neko ima čizme za čeličnim vrhom, slušni aparat ili mu se prepoznaju lisice u zadnjem džepu? To može biti pandur u civilu. Da li neko nosi crenu kutiju sa pomoći ili vidite da je neko pao povređen? Ukoliko imamo svest o svom okruženju moći ćemo brzo i adekvatno da reagujemo na bilo koju situaciju.

Pomozite ljudima oko sebe

Veliki protesti znače i veliki broj ljudi, ali i veliki broj stvari koje mogu krenuti po zlu. Ukoliko vidite da neko paniči, pokušajte da ih smirite, ponudite vodom ili hranom ili pomozite da saperu suzavac. Ako je neko povređen pomozite ili nađite nekoga ko može da pomogne.

Razmotrite opravdanost fotografisanja

Imamo pravo fotografisati i snimati na javnom mestu – ali iako treba dokumentovati nasilje policije, ne bi trebalo raditi livestream protesta na društvenim mrežama. Nemojte

kompromitovati učesnike protesta snimajući im lica. Policija vas može napasti ukoliko vide da je kamera usmerena ka njima iako **imate puno pravo da ih snimate**.

Nemojte trčati

Ukoliko vidite nekoga da trči i dobijete nagon da i vi potrčite – nemojte. Tako privlačite pažnju na sebe, možete prouzrokovati paniku, povrediti nekog ili sebe.

Šta da radite ako...

Ne možemo se pripremiti za svaki mogući scenario. U nepoznatim situacijama moramo se osloniti samo na zdrav razum i sopstveni sud. Ipak, navešćemo nekoliko situacija i preporuka koje mogu pomoći prilikom pravljenja plana.

...je bačen suzavac

Suzavac se lepi za pljuvačku, znoj i suze i uzrokuje intenzivni osećaj pečenja. Ukoliko je suzavac bačen, **jako je važno ostati miran**, pošto panikom možemo pogoršati efekte. Pomozite prvo sebi pa tek onda drugima! Udaljite se od oblaka suzavca, brzo i smireno, dišite sporo i ujednačeno. Ukoliko možete, pomozite i usmerite druge da se sklone iz oblaka gasa. Suzavac je težak i ostaje pri zemlji, pa ukoliko vidite neko uzvišenje – popnite se!

Isperite oči

Oči [ispirajte](#) vodom, rastvorom koji sadrži 50% vode i 50% tečnog antacida (aluminijum hidroksid ili magnezijum hidroksid) ili rastvorenom kafenom kašičicom sode u 250ml vode. Rastvori su efikasni samo kada su dobro promućkani. Brzo treptanje pomaže prirodno suzenje koje čisti oči. Nemojte koristiti mleko pošto je manje efikasno, može brzo da se pokvari i uzrokuje infekcije – naročito očne. Takođe bi trebalo izduvati nos i pljuvati, te izbegavati gutanje pošto

može pogoršati simptome. Presvucite se što je pre moguće. Istuširajte se hladnom vodom, pošto topla može pogoršati pečenje.

...nađete na nasilnog pandura

Niste u bilo kakvoj obavezi da komunicirate sa policijom. Naprotiv, svi preporučuju upravo sledeće – **bez komunikacije sa policijom**, ako vas zaustave recite što manje moguće. Ukoliko žele da vas legitimišu moraju da kažu razlog, ukoliko odbijete – mogu vas privesti, pa ne preporučujemo oglašivanje ukoliko ste u manjini. Pokušajte da što bolje zapamtite i čim možete zapišite sve karakterisike nasilnika, broja značke, ili visine, boje očiju ili boje kose.

...ukoliko vas privedu ili uhapsu

Ukoliko vas privedu ne morate da date izjavu. Oni moraju da vas obaveste zbog čega i u kom svojstvu ste privedeni. Ukoliko ste privedeni imate pravo na advokata i možete pozvati nekog od vaših kontakata. Bez advokata ne razgovarajte sa policijom, nemojte davati nikakvu izjavu i nemojte ništa potpisivati. Čak i kada advokat dođe imate pravo da se branite ćutanjem. Policija ima i znanje i iskustvo da apsolutno sve što izgovorite iskoriste protiv vas. Takođe, nemojte dozvoliti da vas stave na poligraf tj. detektor laži, ili da na neki drugi način pokušaju da vas kompromituju, kao što je na primer davanje u ruke različitih predmeta da biste ostavili na njima svoje otiske (kao što su npr. palica, nož ili staklena flaša). Najbolje je ostati smiren, pratiti instrukcije i minimalno komunicirati.

...ukoliko vidite da nekog privode

Ukoliko svedočite hapšenju na javnom mestu imate pravo da snimate! Nemojte se mešati fizički ili kriti da snimate.

Nakon protesta

Nemojte samo otići kući – ukoliko ste motivisani, diskutujte sa ljudima u vašoj okolini, u vašem komšiluku ili na radnom mestu o različitim mogućnostima organizovanja. Samo solidarnom i udruženom akcijom možemo se izboriti za bolje uslove života i rada ili sprečiti vladajuću oligarhiju da nanese štetu nama, našim bližnjima, zajednici i prirodi.